

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі
С. Торайғыров атындағы Павлолдар мемлекеттік университеті
Агротехнология кафедрасы

050801 – Агрономия мамандығы бойынша оқитын студенттерге арналған
Өсімдік шаруашылығы пәні бойынша
тәжірибелік сабақтарды орындауға арналған

ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫСТАР МЕН НҰСҚАУЛАР

Павлодар

БЕКІТЕМІН

Агротехнология

факультетінің деканы

_____ Бексеитов Т.К.

«_____» _____ 20 ж.

Құрастырған: а.- ш.ғ.к., профессор Мустафаев Б.А. _____

Агротехнология кафедрасы

тәжірибелік сабақтарды орындауға арналған

ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫСТАР МЕН НҰСҚАУЛАР

Өсімдік шаруашылығы пәні бойынша

050801 – Өсімдік шаруашылығы мамандығы бойынша оқитын студенттерге арналған

Кафедра отырысында ұсынылған 20 ж. «__» _____ № __ хаттама

Кафедра меңгерушісі _____ Альмишев У. Х. 20 ж. «__» _____

Агротехнология факультетінің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданған

20 ж. «__» _____ № __ хаттама

ОӘК төрайымы _____ Сейтханова К.К. 20 ж. «__» _____

Тәжірибелік сабақтардың мақсаты - дәріс сабақтарда оқылған сұрақтардың терең оқу.

Жұмыстың басты мақсаты профессиональды шара үшін студенттерді өсімдік шаруашылығы негіздерімен жан-жақты таныстыру.

Пәнді оқытудың міндеті - егістік дақылдарының морфологиялық құрылысымен және биологиялық ерекшеліктерімен таныстыру;

- ауылшаруашылық дақылдарын жаңа технологиялар бойынша өндіруді меңгеру;

- негізгі егістік дақылдарының аймақтық нақты топырақ-климаттық жағдайларына байланысты технологиялық картасын жасау;

Қолданылған әдебиет

Негізгі:

1) Мустафаев Б.А.Какежанова Ш.Қ. Топырақтану. – Павлодар, 2009. –100 б.

2) Мұқашева Ж.Н.Жалпы жер тану. – Алматы, 2008. – 195 б.

3) Доспехов Б.А. Далалық тәжірибе әдістемесі. – Алматы, 2005. – 351 б.

4) Можаев Н.И. Өсімдік шаруашылығы. – Астана,2002-250б.

5) Жаңабаев Қ.Ш., Саудабаев Т.С.,Сейітов И.С. Өсімдік шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы

Қосымша:

6) Ә.Ә.Әуезов, Т.А.Атақұлов, Н.Ш. Сүлейменова,Қ.Ш.Жаңабаев. Екіншілік. – Алматы,1996.-200б.

Тәжірибелік сабақтардың мазмұны

Тәжірибелік сабақтар ұсынылған әдебиет бойынша орындалады, конспект түрінде тапсырылады және ауызша қорғалады.

№	Тақырыптың атауы	Мазмұны
1	Кіріспе. Мақсаты,міндеттері. Пәннің даму тарихы.	Ғылымның мақсаты қандай. Ғылымның даму тарихы. Ауыл шаруашылығында өсімдік шаруашылығының мәні мен мағынасы. Өсімдік шаруашылығының маңызды міндеттері. Өсімдік шаруашылығы- ғылыми пән ретінде. Өсімдік шаруашылығында зерттеу әдістері.
2	Тұқым шаруашылығы	Өнімді көтеруде жоғары сапалы тұқым материалының рөлін түсіндіріндер.Тұқым шаруашылығының пәні және міндеттері.Ауылшаруашылық дақылдарының жемістері мен тұқымдарының классификациясының сипаттандар.
3	Дәнді дақылдар. Дәнді дақылды нандарының жалпы сипаттамасы.	

	<p>Дәнді дақылдарға жалпы мінездеме беріңіздер. Жзғы және күздік бидайдың морфологиялық және биологиялық ерекшеліктері. Дәнді дақылдардың құрылысы. Бірінші топ пен екінші топтың морфолоиялық және биологиялық белгілерінің айырмашылығы қандай. Жүгері өсімдігінің құрылысының ерекшеліктері. Жүгері дәнінің құрылысы. Күріштің құрылысының ерекшеліктері. Тары. Құрылысының ерекшеліктері мен классификациясы.</p>	
4	Дәнді-бұршақ дақылдары	<p>Ақуыздық азықты және дәнді өндіруді ұлғайтуда дәнді-бұршақты дақылдардың рөлі. Атмосфералық азотты фиксациялау және оның белсенділігін арттыру жағдайлары. Агротехникалық және шаруашылық-ұйымдастырудағы мәні. Дәнді,бұршақты дақылдардың жалпы сипаттамасы. Асбұршақтың жоғары өнімін қамтамасыздандыратын тұқымын дайындау және себу ерекшеліктері. Бұршақ тұқымдастарды өсіру технологиясы және өнімді жинау ерекшеліктері.</p>
5	Тамыржемістілер,түйнекжеміс тілер, бақша дақылдары	<p>Қант өндіретін негізгі дақыл – қант қызылшасы. Қант қызылшасын өсіру технологиясы. Қанттың өндірілуін және құрамын көтеру жолдары. Топырақты негізгі және себер алдында өңдеу жүйесі, тыңайтқыштарды пайдалану. Тұқымды себу тәсілі, себу нормасы,себу уақыты, себу тереңдігі.Өсімдікті күту тәсілдері және өсімдіктің ең қолайлы тұру қалыңдығын жүзеге асыру тәсілдері. Морфологиялық және биологиялық ерекшеліктері. Халық шаруашылығындағы мәні және бақша дақылдарының азықтық бағалығы. Қарбыз, қауын,асқабақ.Қауын,асқабақтың құрылысының ерекшеліктері.</p>
6	Майлы және эфирлі-майлы дақылдар	<p>Майлы дақылдардың мәні, маңызы. Ботаникалық әртүрлілігі. Сұйық майдың ең маңызды сапалық айырмашылығы. Эфирлі майлы дақылдардың әртүрлілігі және оларды пайдалану.Майлы дақылдарды тұқымына,жапырағына,жемісіне</p>

		қарап анықтау, айыру. Күнбағыстың құрылысының ерекшеліктері және классификациясы. Мақсары, майкене (үпілмәлік). Мақсары, майкене (үпілмәлік) өсімдіктерінің құрылысының ерекшеліктері. Мақсарының (сафлор) типін анықтау, майкененің түрлерін анықтау. Күнжұт. Күнжұттің құрылысының ерекшеліктері. Жержаңғақ. Жержаңғақтың құрылысының ерекшеліктері. Жержаңғақтың түршелерін, топтарын және әртүрлілігін анықтау.
7	Талшықты дақылдар	Талшықты дақылдардың мәні, топтары мен оларды өсіру аудандары. Мақта талшығының технологиялық сапасы. Негізгі түрлері. Мақтаның жоғары өнімін қамтамасыздандыратын өсіру технологиясы. Мақтаның солдырманы (вилт) жұқтыру төмендету әдіс-тәсілдері. Күзгі, қысқы және вегетациялық суару. Тұқымды дайындау. Себу тәсілі, себу қалыңдығы және негізгі орналастыру сызбасы. Өсімдікті шырпу және оның мәні.
8	Есірткі дақылдар	Темекі мен қара темекінің мәні, өсіру аудандары. Темекіні өсіру тәсілдерінің ерекшеліктері. Көшеттерін дайындау. Сабақ сирету, бұтақ кесу. Өнімді жинау және шикізатты бірінші реттік өңдеу. Алдыңғы қатарлы тәжірибелер және экономиялық эффект.
9	Азтаралған азықтық дақылдар	Азықтық өсімдіктердің интродукциясы және мал шаруашылығында азықтық базаны жақсартудағы мәні. Мәні, мағынасы, азықтық бағалығы, таралуы, өнімділігі, ботаника-морфологиялық мінездемесі, даму және өсу ерекшеліктері. Селекциялық жақсартудың мәселелері. Биологиялық ерекшеліктері, сорттары, агротехниканың ерекшеліктері.